

مدیریت جهادی و الگوی اسلامی

در جامعه اسلامی و سیستم مدیریت اسلامی نمی توان از رویکردهای غربی و وارداتی برای پیشبرد امور جامعه بهره جست. زیرا اهداف، مبانی، فرجام گرایی و ابزارهای مورد استفاده در مدیریت حاکم بر جامعه اسلامی با مدیریت لیبرالیستی متمایز می باشد. در این میان، بعد از انقلاب اسلامی ایران، شیوه مدیریت کلان جامعه ایران به گونه ای بوده است که لزوم اتخاذ رویکردی بومی و اعتقادی در عرصه های مدیریتی کشور احساس می شد. از این رو، سبک مدیریت جهادی یکی از مولفه های راهبردی تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و اقتصاد مقاومتی می باشد و همین موضوع، ارتباط وثیق میان مدیریت جهادی و امنیت اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران را روشن می سازد. در کشور اسلامی ما اعتقادات مدیریت اسلامی (جهادی) عبارتند از:

– نظام هستی ناشی از اراده خداوند است (توحید).

– مبنای حرکت بشر در جهان عقل و وحی است (نبوت و معاد).

نظام تنبیه و تشویق وجود دارد (عدل و معاد) (قهرمانی نژاد و همکاران، ۱۳۹۵). به وبلاگ مدیریت جهادی سر بزنید

–

تعریف کلمه جهاد

جهاد در لغت از ریشه ((جهد و جهد)) به معنای مشقت و زحمت و همچنین به معنای توان و طاقت است. تعریف اصطلاحی جهاد عبارتست از: بذل جان و مالی و توان در راه اعتلای اسلام و برپا داشتن شعائر دین. جهاد یعنی تلاش و کوشش در راه ارزش های والا، پس جهاد فقط جنگ نیست، جهاد به معنی کوشش و سعی است که قدمتی به اندازه قدمت بشریت دارد. جهاد تلاش اعتقادی، خود آگاهان، همه جانبه، همگانی و همیشگی است. جهاد چه در سطح خرد (مبارزه با نفس) و چه سطح کلان (پیکاری اجتماعی برای محو ظلم و بی عدالتی) از انگیزه های درونی افراد سرچشمه می گیرد. جهاد حاوی دو مفهوم، سلبی و ایجابی است و چه سلبی آن از بین بردن ظلم و ستم چه بر نفس و چه بر جامعه و وجه ایجابی آن سازندگی نفس و یا سازندگی جامعه است (کینخسروکیانی و گل کیان، ۱۳۹۳). به وبلاگ مدیریت جهادی سر بزنید

جهاد یکی از مفاهیم دین اسلام است. واژه «جهاد» از ریشه «ج-ه-د» به معنی کوشش و مبارزه و فعالیت است. جهاد برعکس آنچه که امروزه توسط سیاستمداران مطرح می شود تنها به معنی جنگ و خونریزی

نیست. بلکه در اصل به معنی کوشش و مبارزه می‌تواند در عرصه‌های گوناگون باشد. جهاد، مصادیق دیگری چون جهاد اصغر، جهاد مالی و جهاد زبانی دارد. برخی از عبادات نیز هم‌سنگ جهاد دانسته شده‌اند. متصدی امر جهاد، حکومت دینی است. بزرگ‌ترین جهاد «جهاد با نفس» است که با نام (جهاد اکبر) شناخته می‌شود. و تلاش در راه دفاع از دین اسلام یا گسترش قلمرو اسلام، جهاد کوچک (جهاد اصغر) نام دارد. جهاد یکی از فروع دین و از واجبات اسلامی است. کلمه جهاد حدود ۱۰۸ بار در قرآن آمده‌است. به وبلاگ مدیریت جهادی سر بزنید

تعریف مدیریت جهادی و تاریخچه آن

از پیدایش دانش مدیریت و شکل‌گیری مکتب کلاسیک بر اساس تئوری فردیک تیلور تاکنون مکاتب و نظریات بسیار مدیریتی یکی پس از دیگری توسط نظریه پردازان این عرصه ارائه گردیده‌است. اما هیچ کدام از این نظریات بر اساس هدف آفرینش انسان که همان رشد و تعالی روحانی وی است شکل نگرفته‌است. پیامبران از طرف خداوند حاکم بر مردم هستند، اما وظیفه دارند دقیقاً طبق فرمان الهی و به روش که خداوند آن‌ها را مامور نموده‌است احکام را جاری و جامعه را مدیریت نمایند و هرگز اجازه دخالت دادن نظریات شخصی خود را ندارند. لذا با توجه به هدف خلقت انسان و فلسفه شکل‌گیری انقلاب اسلامی که بیان‌گر دید جامعه اسلامی نیازمند مدیریتی بر پایه الگوی اسلامی و مطابق با نیازها و ضرورت‌های دنیای امروز است.

مدیریت اسلامی به مجموعه باورهای الهی و معارف دینی، برنامه‌ریزی و سازماندهی تصمیم‌گیری مهارت‌ها، مدیریتی همراه با خلاقیت تولید یا اجرای طرح اطلاق می‌گردد (رضائیان، ۱۳۹۵). مدیریتی جهادی که مرتبط با مدیریت اسلامی و برگرفته از مبانی اسلام و مکتب ائمه اطهار (ع) می‌باشد، پس از پیروزی انقلاب اسلامی و همزمان با تشکیل جهاد سازندگی به طور عملی وارد عرصه علمی و مدیریت در ایران گردید (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی سید علی خامنه‌ای (مد ظله العالی) - مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۹۶). تحقق اهداف متمایز و متعالی انقلاب اسلامی در راستای رشد و کمال آحاد جامعه و بسط عدالت، منوط به استفاده از الگوی مدیریتی متناسب با آن است. چنین الگویی برخاسته از مبانی منحصر به فردی است که با مبادی ماده بنیاد فکری و تمدین غرب در تعارض است. الگوی مدیریتی و سازمانی مطلوب برای مدل تمدنی در افق انقلاب اسلامی، مبتنی بر ارزشهای الهی است. یکی از غنی‌ترین مفاهیم و الگوی مدیریتی مطرح در چارچوب کمال محور تمدن اسلامی، سبک ((مدیریت جهادی)) است مدیریت جهادی دارای ابعاد اصلی ارزش، نگرش و رفتار در بعد

فردی، و فرهنگ، ساختار و فرایند در بعد سازمانی می باشد که خود به مقوله های فرعی تقسیم می شوند. طبق اصل دوم قانون اساسی، جمهوری اسلامی نظامی است بر پایه معنویات (ایمان به خدا، وحی الهی، معاد، امامت و رهبری و کرامت و ارزش والای انسانی)) که بر اساس اصل ۳ قانون اساسی، دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور همه امکانات خود را به کار گیرد. مدیریت جهادی، همان مدیریت علمی است که بر اساس فرمول ها و قوانین مطرح در دانش مدیریت پایه ریزی شده است. فرق این نوع مدیریت با مدیریت مطلق در این است که مبنای آن را نظام ارزش اسلام می سازد. در واقع در مدیریت جهادی، نظام ارزشی اسلام به جای قوانین علمی دانش مدیریت قرار نمی گیرند بلکه مبنای آن هستند. از این رو مدیریت جهادی بر دو پایه استوار است.

الف) دانش مدیریت

ب) نظام ارزشی، که مبنای قوانین مدیریت و اساس شیو های علمی مدیریت مدیران جامعه است. (کیخسروکیانی و گل کیان، ۱۳۹۳) به وبلاگ مدیریت جهادی سر بزنید

شروع مدیریت جهادی

امام خمینی (ره) و یاران همراهش، پایه گذار نگاهی نو به سبک اداره و مدیریت کشور و ترویج و تثبیت فرهنگ انقلاب اسلامی در عرصه های مختلف بوده اند؛ نگاهی که به شکل گیری نوعی رفتار، فرهنگ و سبک مدیریت سازمانی منجر شد و بعد ها به عنوان مدیریت جهادی نام برده شد. مدیریت جهادی هر چند اصطلاحی جدید در ادبیات انقلابی ما نیست اما انصافاً مدیریتی است که تنها در مقطع دفاع مقدس بارها با آن مواجه بوده ایم. مدیریت جهادی، سبک رهبری ایرانی است که با رهبری امام خمینی (ره) توانست به خوبی در مقطع دفاع مقدس، کشور را از پرتگاه جنگ که استکبار جهانی ایران را به سمت آن کشانده بود، نجات دهند و کارایی خود را به خوبی نشان داده و در واقع آزمون و خطای خود را در هشت سال دفاع مقدس پس داده است. شاید به کارگیری واژه جهاد نشان و اشاره از یک واقعیت مهم باشد که امروز هم نوعی دیگری جنگ بر این انقلاب و کشور و مردم تحمیل شده است که بایستی همچون دفاع مقدس با یک مدیریت جهادی به مقابله و برخورد با آن پرداخت (پورصادق و ذاکری قرآنی، ۱۳۹۴). به وبلاگ مدیریت جهادی سر بزنید

تعریف مدیریت جهادی.

مدیریت جهادی مقوله ای است همزاد انقلاب اسلامی که آثار مبارک آن در فرازهایی از دوران دفاع مقدس و خصوصاً نهاد جهاد سازندگی ظهور و بروز پیدا کرده است؛ فرایندی که از ویژگی های برجسته آن، ادای تکلیف در جهت تشکیل، حفظ و تحکیم پایه های حکومت بر آمده از اسلام ناب محمدی (ص) بوده است. به تعبیر بهتر می توان گفت، مدیریت جهادی، یادگاری است گران سنگ از دوران دفاع و حماسه، که در آن تهیه و تجهیز سرمایه های انسانی و مادی و برنامه ریزی فعالیت و انجام اقدامات، همه در فضایی برگرفته از آموزه های اصیل دینی صورت می گرفته است و مهمترین ویژگی آن، ذوب اراده ی انسان در اراده ی الهی بوده و صد البته نماد این ممزوج شدن عاشقانه، فرمان بری آگاهانه از ولی امر یا ولی فقیه زمان است. این سبک مدیریت، در واقع سبکی برخاسته از تفکر بومی و برخاسته از تفکر بومی و متناسب با مقتضیات فرهنگی و اجتماعی ماست که شاید در مکاتب دیگر، کمتر یافت شود و اگر مشابهی دیده می شود، قطعاً در شیوه و مدل کار تفاوت زیادی با هم دارند، در فرهنگ ما روح حاکم بر این تکنیک ها، نسخه بومی ایرانی- اسلامی است که در مقام مقایسه به عنوان یک نکته مهم باید به آن توجه ویژه ای داشت. می توان گفت مدیریت جهادی یعنی علم و هنر رهبری و کنترل فعالیت های دسته جمعی، مبتنی بر مبارزه نه صرفاً در عرصه نظامی بلکه در تمامی عرصه های علمی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... جهت نیل به اهداف راهبردی و کلان یک سیستم و رفع موانعی که در رسیدن به آن وجود دارد. با توجه به تعریف و با توجه به نام گذاری یک سال به وسیله مقام معظم رهبری، مشخص می شود معظم له مدیریت جهادی در عرصه اقتصادی و فرهنگی مورد توجه خاص قرار داده اند؛ و این بدان معناست که در این دو عرصه مشکلات و موانع حادی وجود دارد که می بایست با یک مدیریت مبارز و جهادی این موانع و مشکلات را از سر راه پیشرفت نظام مقدس جمهوری اسلامی برداشت (نجابتبخش اصفهانی و همکاران، ۱۳۹۳). به وبلاگ مدیریت جهادی سر بزنید

مدیریت جهادی از دیدگاه رهبری (بیانات رهبری)

رهبر معظم انقلاب اسلامی در تعریف مدیریت جهادی می فرمایند ((مدیریت جهادی یعنی کار، تلاش، با خدا حساب کردن، به علم تکیه کردن، به درایت و تدبیر تکیه کردن . اگر این ها محقق شود کارها پیش می رود. کشور نیز همینطور قابل اداره شدن است. ما معتقدیم کشور را نیز می توان این گونه اداره کرد. با کار جهادی می شود اداره کرد نه فقط برای ما که در برهه ای از زمان قرار گرفته ایم که فشار ها و تهدید ها و تعصب های خباثت آلود قدرت های غربی و طاغوت بر ما زیاد است؛ در همه شرایط همین طور است . در شرایط جنگ و صلح، در شرایط گشایش و سختی و انواع شرایط این جور است. اگر انسان با این روحیه وارد شود کارها پیش می رود)) (پورصادق و ذاکری قرآنی، ۱۳۹۴). طبق فرمایشات مقام معظم

رهبری، دست یابی به الگوی ایرانی - اسلامی پیشرفت و تحقق سند چشم انداز ۱۴۰۴ جز با ((مدیریت جهادی یا همان کار و تلاش با نیت الهی و مبنی بر علم و درایت محقق نمی گردد)) (شماعی کوپائی، ۱۳۹۳)

بنا بر تعبیر مقام معظم رهبری: ((اگر مدیریت جهادی یا همان کار و تلاش با نیت الهی و مبتنی بر علم و درایت حاکم باشد، مشکلات کشور در شرایط کنونی فشارهای خبائث آمیز قدرت های جهانی قابل حل است و کشور حرکت رو به جلو را ادامه خواهد داد)) (شماعی کوپائی، ۱۳۹۳).

بیانات مقام معظم رهبری. قبل از پرداختن به اصل مطلب، ابتدا نگاهی داریم به بعضی از بیانات مقام معظم رهبری که ایشان در ضمن آنها به روشنگری در باب «مدیریت جهادی» پرداخته اند.

« با حرکت عادی نمی شود پیش رفت با حرکت عادی و احیاناً خواب آلوده و بی حساسیت نمی شود کارهای بزرگ را انجام داد. یک همت جهادی لازم است. تحرک جهادی و مدیریت جهادی برای این کارها لازم است. باید حرکتی که می شود، هم علمی باشد، هم پر قدرت باشد، هم با برنامه باشد، هم مجاهدانه باشد.» (بیانات در جلسه تبیین سیاست های اقتصاد مقاومتی، ۲۰ اسفند ۹۲).

روحیه جهادی لازم است. ملت ما از انقلاب تا امروز در هر جایی که با روحیه جهادی وارد میدان شده، پیش رفته، این را ما در دفاع مقدس دیدیم، در جهاد سازندگی دیدیم، در حرکت علمی داریم مشاهده می کنیم، اگر ما در بخش های گوناگون، روحیه جهادی داشته باشیم، یعنی کار را برای خدا، با جدیت و به صورت خستگی ناپذیر انجام دهیم (نه فقط به عنوان اسقاط تکالیف) بلاشک این حرکت پیش خواهد رفت.» (بیانات در حرم مطهر رضوی ۱ فروردین ۹۰).

کار جهادی یعنی از موانع عبور کردن، موانع کوچک را بزرگ ندیدن، آرمان ها را فراموش نکردن، جهت را فراموش نکردن، شوق به کار؛ این کار جهادی است، کار را باید جهادی انجام داد تا انشاءالله خدمت به خوبی انجام بگیرد.» (بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت، ۶ شهریور ۹۲) (نجابتبخش اصفهانی و همکاران، ۱۳۹۳). به وبلاگ مدیریت جهادی سر بزنید

سیر تطور مدیریت جهادی پس از انقلاب اسلامی

به طور کلی، تجربه مدیریت و کار جهادی در کشور را می توان در قالب چهار موج کلی پیشنهادی زیر مورد بررسی قرار داد:

دوره اول؛ دوره شکل گیری و کارآمدی. اگر نماد های مدیریت جهادی در سال های اول انقلاب را جهاد سازندگی، جهاد دانشگاهی و سپاه پاسداران باشند، به وضوح دوران اوج کارآمدی این نهادها در عملکردشان بروز یافته است. ارائه خدمات گسترده و بی وقفه برای بهبود وضع رفاهی و آبادانی روستاها،

مشارکت در تولید علم و کاربردی سازی آن در حوزه نیازهای جامعه، مشارکت موثر در تامین نیازهای عمرانی جبهه های جنگ از سوی جهاد گران و تامین امنیت و حضور موفق در جنگ نظامی با عراق، بخشی از خدمات ارزشمند این نهادها در این دوره می باشد.

دوره دوم؛ دوره افول. شیوع اندیشه های وارداتی توسعه کلاسیک در میان مسئولان و تبدیل نهاد جهاد سازندگی به وزارتخانه، افول جهاد دانشگاهی به یک واحد دانشگاهی شبیه بسیاری از دانشگاه های دیگر، حرکت به سمت ایجاد سازمان رزم مشابه ارتش های کلاسیک در سپاه، توسعه نگاه منبع محوری و ایجاد فرآیندهای بوروکراتیک در این مجموعه ها، باعث افول روحیه جهادی، کاهش ابتکار عمل، نوآوری و قابلیت های کار تیمی در این نهاد ها گردید.

دوره سوم؛ دوره فراموشی و انقطاع. اوج غلبه تفکر وارداتی که در واقع با ادغام دو وزارتخانه جهاد سازندگی و کشاورزی با ایجاد وزارتخانه جهاد کشاورزی، پایانی بر دوره تفکر جهادی محسوب می شود. تفکر و تجربه ای که به دلیل همجواری و ادغام با یک سیستم بوروکراسی سنتی، دیگر چیزی از آن برجای نمانده است.

دوره چهارم؛ دوره نوزایی و بازخوانی. توجه مجدد به شعارهای انقلاب در دهه هشتاد؛ طرح شعار عدالت و توجه به محرومین و ضرورت دستیابی به پیشرفت با الگوی اسلامی ایرانی برای تحقق تمدن نوین اسلامی باعث شد تا کار و روحیه جهادی دوباره مورد بازخوانی قرار گیرد. اما در این دوره، جهاد در همه عرصه ها بازتعریف شد و جهاد اقتصادی، جهاد علمی، جهاد فرهنگی و ... مورد توجه و تبیین قرار گرفتند. احیای گفتمان جهاد و فرهنگ جهادی در اردوهای راهیان نور و اردوهای جهادی، بازدید رهبر انقلاب اسلامی از پژوهشگاه رویان در سال ۱۳۸۶ و تبیین و تاکید بر جهاد علمی و کار جهادی، نقطه عطفی در این دوران محسوب می گردد.

به هر حال در سال های اخیر مجدداً تجربه مدیریت در سازمان جهاد و دوران جنگ تحمیلی در قالب تفکر جهادی مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است (لطیفی و سعدآبادی، ۱۳۹۳).

به وبلاگ مدیریت جهادی سر بزنید

اهمیت و ضرورت مدیریت جهادی (از دیدگاه اقتصاد مقاومتی)

مدیریت جهادی با درون زایی و تکیه بر توانمندی ها و ظرفیت داخل کشور از طریق پیگیری سیاست های اقتصاد مقاومتی در پی مقاوم سازی، بحران زدایی و ترمیم ساختارها و نهادهای فرسوده و ناکارآمد موجود اقتصادی خواهد بود، مفهومی که با واژگانی از قبیل: حمایت از تولید ملی، کارآفرینی، اتخاذ سیاست های درست، تصحیح سیاست های بازرگانی، توجه به نخبگان، اصلاح الگوی مصرف، اجرای اصل تولید دانش کاربردی و استفاده از فناوری نوین که از محورهای مهم تحقق آن هستند، معنای عملیاتی می یابد. بر اساس

این رویکرد جهش درآمدی و مدیریت بر هزینه ها از مهمترین شاخصه های حاصل از مدیریت جهادی در عرصه اقتصادی است.

مقام معظم رهبری در فرمایشات خود ده ویژگی برای اقتصاد مقاومتی برشمردند که یکی از آن موارد «مدیریت جهادی» می باشد.

مدیریت جهادی دارای برخی ویژگیها و مولفه هایی است که می تواند در تحقق اقتصاد مقاومتی و اجرایی کردن سیاست های آن یاری رساند. مهمترین مولفه های مدیریت جهادی عبارتند از:

۱. تخصص، علم و درایت: تخصص می تواند افزایش بهره وری شود و توجه به علم زمینه را برای به روز رسانی خدمات و فعالیت ها آماده می کند و هر دوی اینها میسر نمی شود مگر در سایه درایت و کاردانی.

۲. انعطاف پذیری و سرعت عمل: در مدیریت جهادی سرعت عمل و رفع نواقص و کمبودها یکی از مولفه های مهم و حیاتی خدمت رسانی محسوب می شود. زیرا ایجاد وقفه در فعالیت ها و کار امروز را به فردا انداختن نتیجه ای جز نارضایتی مردم به همراه نخواهد داشت.

۳. ابتکار عمل و خلاقیت: خلاقیت و نوآوری داشتن در فعالیت ها و پرهیز از تکرار و الگو برداری از برنامه ها و راهکارهای دیگران یکی از مولفه های موفقیت در این نوع مدیریت محسوب می شود و مدیر جهادی باید شخصی خلاق و هوشمند باشد و در راه رسیدن به اهداف خود از روش های خلاقانه بهره بگیرد.

۴. پرهیز از فساد و مراقبت از انحراف: در مدیریت جهاید پاکدستی مدیران و مسئولان یک اصل مهم و حیاتی است و عامل تداوم و بقای این نوع مدیریت محسوب می شود .

۵. توجه به کیفیت و قانونمندی: رعایت قانون و خارج نشدن از مرزها و خط قرمزهای قانونی باید سرلوحه فعالیت های یک مدیر جهادی باشد و همیشه رعایت و احترام قانون را از یاد نبرد. به وبلاگ مدیریت جهادی

سر بزیند